

Таким чином, загальні підходи до вирішення проблеми антропогенної зміни клімату є запобігання її наслідків, тобто не допускати надмірних викидів парникових газів та їх адаптацію до зміни клімату.

Актуальні питання, які потребують науково обґрунтованих рішень залишається реалізація національних програм моніторингу і вивчення зміни клімату, збільшення території та об'єктів природно - заповідного фонду та морських екосистем.

Література:

1. Зміна клімату: Наслідки та заходи адаптації/ С. П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко. – Київ, 2020, с. 4 – 10, 109.
2. <https://sd4ua.org/wp-content/uploads/2017/10/14.-Zabezpechennya-zhyttya-pid-vodoyu.pdf>.
3. <https://business.diia.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cil-15-zahista-vidnovlenna-ekosistem-susi>.
4. <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-46116443>.

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Шуканова А. А.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
shukanova0707@gmail.com*

Європейський Союз є визнаним світовим лідером у реалізації стратегії сталого розвитку, тому дослідження процесів формування екологічної політики та результатів впровадження її у практику є надзвичайно корисним. Досвід країн ЄС із нормативно-правового регулювання сталого розвитку є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, Дж.Е. Бонайн, А. Гетьман, В. Лозо, О. Беспалова, В. Загорський, С. Маджд, Ю. Шпак та інші.

Метою дослідження є визначення пріоритетних напрямків екологічної політики країн Європейського Союзу в реалізації стратегії сталого розвитку на сучасному етапі її реалізації. Екологічна політика є одним із ключових напрямків узгодженої і гармонізованої політики країн-членів ЄС, що окреслено у правовому полі наднаціонального законодавства ЄС. У соціально-економічній політиці Євросоюзу на сьогодні екологічна політика за своєю значимістю займає рівні позиції з економічною політикою. У Договорі про створення Європейського Союзу (1987 р.) в окремий розділ було винесено цілі та принципи охорони навколишнього середовища. Відповідно до Амстердамського договору 1997 р. екологічна політика в країнах ЄС реалізується на основі принципу сталого розвитку та в контексті створення внутрішнього ринку та зміцнення єдності і захисту навколишнього середовища (Treaty of Amsterdam, 1997). Зараз основними суб'єктами ініціювання та імплементації екологічної політики ЄС є: Європейська комісія (Комісія ЄС); Генеральний Директорат з питань довкілля; Рада ЄС; Європейський парламент; Європейське екологічне агентство; Суд ЄС.

Як зазначає Гріненко О. О. та Мірошниченко О. П. у державах-членах ЄС існують певні рівні правотворчості у сфері екології, зокрема це рівень інституцій ЄС, нормативно-правові акти яких створюють основу внутрішнього правового регулювання окремих країн, забезпечуючи тим самим прийняття рішень; інший рівень – національний, при якому, формуючи норми екологічного права, обов'язково повинні враховувати встановлені положення вищого рівня [2].

Для вирішення кліматичних та екологічних проблем Європейський Союз розробив у 2019 році і затвердив у 2020 р. Європейський Зелений Курс (European Green Deal), який передбачає рух до кліматично нейтрального європейського континенту у 2050 році. Він охоплює перетворення в дев'яти сферах: 1) зміна клімату; 2) енергетика;

3) промислова стратегія для циркулярної економіки; 4) стала та розумна мобільність; 5) збереження біорізноманіття; 6) нульове забруднення; 7) зелена сільськогосподарська політика; 8) фінанси; 9) глобальне лідерство ЄС.

Центральним пунктом Європейського зеленого курсу є план дій щодо циркулярної економіки, який має на меті зменшити рівень споживання матеріалів в ЄС, подвоїти його рівень та сприяти економічній декарбонізації за рахунок зменшення вуглецевих та матеріальних наслідків економічної діяльності в ЄС. Європейський Союз підтримує перехід до циркулярної економіки широким спектром заходів щодо збереження вартості продукції, матеріалів та ресурсів якомога довше, мінімізуючи при цьому утворення відходів та перетворення їх у цінні ресурси. Циркулярна економіка дає соціально-економічні вигоди, зокрема економію у розмірі 600 млрд євро для бізнесу в ЄС (що еквівалентно 8% річному обороту їхнього бізнесу), створення 580000 робочих місць та скорочення викидів вуглецю в ЄС на 450 млн тонн до 2030 року. Він детально визначає заходи щодо: введення норми про стійкість продукції, виробленої в ЄС, включаючи обмеження на виробництво товарів одноразового споживання, забезпечення ремонту та перероблення товарів для подовження терміну їхнього життя на ринках ЄС і використання у якості вторинної сировини; розширення можливостей споживачів отримати достовірну інформацію про продукцію в точці продажу і терміну її придатності; зосередження уваги на секторах, які використовують найбільше ресурсів та мають потенціал для високої циркуляції, включаючи електроніку та інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), акумулятори та транспортні засоби, упаковку, пластмаси, текстиль, будівництво та будівлі і продовольство; забезпечення менших обсягів відходів, перетворення їх на високоякісні вторинні ресурси та здійснення дій щодо мінімізації експорту відходів ЄС і заборони незаконних відправлень [8, с. 10-11].

Підхід Європейського Союзу до поводження з відходами базується на «ієрархії відходів», яка встановлює такий пріоритетний порядок формування політики щодо відходів та управління ними на операційному рівні: запобігання, (підготовка до) повторного використання, переробка, відновлення та, як найменш бажаний варіант, утилізація (яка включає сміттєзвалище та спалювання без відновлення енергії).

За рівнем правотворчості Європейський зелений курс не є «угодою» ні за формою, ні за змістом. Як зазначають вітчизняні аналітики, це – стратегія і програма дій вищого органу виконавчої влади в ЄС, а найближча українська аналогія – програма дій уряду [4, с. 14].

Отже, екологічна політика країн ЄС походить від наднаціонального законодавства ЄС. Європейський зелений курс є складовою частиною Стратегії Європейської Комісії для імплементації Порядку денного ООН до 2030 року та цілей сталого розвитку і являє собою амбіційний план переходу до кліматично нейтральної Європи до 2050 року. Зниження викидів парникових газів вирішується за допомогою циркулярної економіки. Екологічна політика країн Європейського Союзу в реалізації стратегії сталого розвитку означає реалізацію трьох взаємопов'язаних та взаємозумовлених цілей: створення більш конкурентоспроможної, високоефективної та низьковитратної економіки; підвищення життєвого рівня населення; покращення екологічної ситуації.

Література:

1. Беспалова О. Екологічна політика країн ЄС щодо регулювання суспільних відносин у сфері підтримання екологічної безпеки. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Право». Вип. 30. 2020. С. 147–155.

2. Грінченко О. О., Мірошніченко О. П. Адаптація екологічного законодавства України в контексті вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Проблеми міжнародних відносин*. № 10-11. 2015. С. 53-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pmv_2015_10-11_6.

3. Європейська зелена угода. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=ET>

4. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України : аналітичний документ. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2020. 74 с. URL:<https://dixigroup.org/storage/files/2020-05-26/european-green-dealwebfinal.pdf>

5. Карпенко, О., Васюк, Н., Федірко, Н. Реалізація державної екологічної політики в країнах Європейського Союзу: досвід для України. *Аспекти публічного управління*. № 11(4). 2023. С. 28-34. URL: <https://doi.org/10.15421/152349>

6. Койтген Дж. Реалізація цілей сталого розвитку національними парламентами держав-членів Європейського Союзу: уроки для Верховної Ради. 2020. 48 с. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/PRP_SDGs_and_parliaments_UKR.pdf

7. Маджд, С. М. Стратегія сталого розвитку в екополітиці країн Європейського Союзу. *Актуальні питання біотехнології, екології та природокористування* : Міжнародна наукова конференція, 26-27 квітня 2024 р. Харків, 2024. С. 124–125. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/43275>

8. Перспективні світові наукові та технологічні напрями досліджень у сфері «Відходи»: монографія / Т. Кваша, О. Паладченко, І. Молчанова. К. : УкрІНТЕІ, 2020. 103 с. DOI: 10.35668/978-966-479-113-4

2. Збереження морських екосистем.

СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ПРИАЗОВ'Я ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЗА ЦІЛЯМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Любимська Ю.С.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
shevchenkob68@gmail.com*

Донбас і до військових дій вважався як індустріальний регіон із неблагополучною екологічною обстановкою. Густа населеність, загальна нестача водних ресурсів, велика кількість гірничодобувних, переробних, гірничо-збагачувальних, хімічних та інших підприємств продукували значну кількість відходів, що забруднювали ґрунти, водні ресурси і повітря. Під складування відвалів і великотоннажних відходів відчужувалися значні території.

Сьогодні руйнівний вплив військових дій на навколишнє середовище вчені-екологи визначають у такому:

- горіння техніки, будівель, промислових об'єктів, нафтобаз, зелених насаджень, унаслідок чого утворюються токсичні гази, органічні речовини, солі токсичних металів;
- утворення пилу від вибухів, що містить як частини озброєнь, так і предметів, що перебувають у зоні бойових дій, оскільки боєприпаси часто містять такі важкі метали, як свинець, цинк, марганець, нікель, кобальт, а також збіднений уран;
- порушення цілісності ґрунтів і пошкодження рослинності від спорудження захисних споруд і вибухових речовин;
- руйнування сховищ промислових відходів унаслідок ведення бойових дій;
- негативний вплив на місця проживання диких тварин;
- 30% території України забруднено мінами, залишками боєприпасів, що розірвалися і не розірвалися. Боєприпаси, що не розірвалися, а також їхні компоненти (ВР, осколки) з часом кородують, виділяючи водорозчинні токсичні сполуки. Кількість важких боєприпасів, застосованих у конфлікті, обчислюється десятками мільйонів штук, а легких - десятками мільярдів [1].

Ведення бойових дій нині створює додаткові загрози та ризики для довкілля. Для території України характерне довготривале забруднення водних об'єктів промисловими підприємствами, недостатньо очищеними побутовими стоками, а також наслідки